

Ailenin Cinsel Gelişime Etkisi

Doç. Dr. Fatma GÜDÜCÜ TÜFEKÇİ

GİRİŞ

Çocuklukta başlayan cinsellik kavramı, ergenlik dönemi ile birlikte son şeklini alır. Ergenlik döneminden sonra çocuğun cinsel özellikleri kolay kolay değişmez. Önemli olan çocukluktan itibaren sağlam temelleri kurmaktır (Tuğrul ve Artan, 2001).

Çocuğun kişiliğine temel oluşturacak özelliklerin çoğu ailede oluşmaktadır. Her aile için en önemli hedef, her anlamda, çocukları sağlıklı yetiştirmek, onların kendisi ve çevresiyle barışık, başarılı ve mutlu bireyler olarak yaşamalarını sağlamaktır (Conk ve ark., 2014).

Cinsiyet rolündeki farklılıkları anlamak için çocuğun rol modeli olacak yetişkinlere gereksinimi vardır. Çocukluk döneminin sonunda, cinsiyete özgü rol farklılıkları öğrenilir, cinsel kimlik şekillenir ve cinsiyete ilişkin duygular belirginleşmeye başlar (Çavuşoğlu, 2013).

Cinsel Gelişim ile İlgili Kavramlar

Cinsellikle ilgili konular, genellikle kaçınılan, konuşulmaması, dile getirilmemesi, dokunulmaması tercih edilen konulardır. Bunun bir sonucu olarak, konuyla ilgili terimlerin yanlış şekillerde kullanıldığı görülmektedir. Bu nedenle, öncelikle cinsellikle ilgili bazı temel terimleri tanımlamakta yarar vardır (Babacan, 2003).

Bireyin cinsel büyümesi, cinsel büyümesine karşı sağlıklı tutum takınması, cinsel sorunları ile baş edebilmesi ve olumsuz cinsel dürtülerini denetleyebilmesi için bilgi ve beceri kazanması *cinsel gelişim* olarak tanımlanmaktadır (MEGEB, 2013).

Cinsel gelişim, cinsiyet, toplumsal cinsiyet, cinsellik, cinsel eğitim, cinsel olgunluk ve cinsel kimlik kavramlarını kapsar.

Cinsiyet, biyolojik özellikler temel alındığında erkek ya da dişi olma özelliğidir. Toplumsal cinsiyet, do-

ğuştan getirilen biyolojik özelliklerle bağlantılı olarak toplum tarafından kişilere yüklenen roller, davranışlar, beklentiler olarak tanımlanmıştır (Tuğrul ve Artan, 2001).

Cinsellik, biyolojik, psikolojik, sosyo-kültürel, politik, ekonomik, dini ve ahlaki boyutları olan karmaşık bir bütündür (Tuğrul ve Artan, 2001). Cinselliğin kalıtsal yönü biyolojik olup, insanın erkek ya da kız olarak doğması, cinsel salgı bezleri ve neslin devamını oluşturur. Bireyin sevme, sevilme ve haz alma ihtiyaçlarını karşılayan, cinselliğin psikolojik işlevidir. İnsanın yaşadığı ortam ve taklit etme yeteneği cinselliğin toplumsal etki boyutudur. Cinsellik doğumla başlar, yaşam boyu devam eder ve bu yaşam sürecinde insanların cinsellik ile ilgili tutum ve düşünceleri aile, din, okul medya, arkadaşlar, sosyo-kültürel ve ekonomik düzeyden etkilenir (Haktanır, 2005; Çalışandemir, 2008).

Cinsel olgunluk, insanın üreme sisteminin ve organlarının sağlıklı döl üretebilecek düzeye ulaşabilmesidir. Cinsel olgunluk, bedenin büyümesine ilişkin bir kavramdır ve cinsel gelişimin temelini oluşturur. Büyüme, genetik ve çevre faktörlerinin etkisi altındadır. Çevre faktörleri arasında yeterli ve dengeli beslenme, gerekli desteğin sağlanması ve hastalıklardan korunma sayılabilir (MEGEB, 2013).

Cinsel kimlik, bireyin belli bir cinsellikte, kendi beden ve benliğini algılaması, yani kadın ya da erkek olarak kendisinin farkına varması ve kabul etmesi, duygu ve davranışlarını bu yönde düzenlemesidir (Eserra ve Çeliköz, 2009).

Cinsel Rol: Toplumun erkeğe ya da kadına uygun görerek tanımladığı davranış biçimleridir (Bayhan ve Artan, 2004; Çalışandemir, 2008). Bireyin biyolojik olarak kadın veya erkek grubuna katılmasından çok, cinsiyet rolünü benimsemesi önemlidir (Çavuşoğlu, 2013; MEGEB, 2013).

KAYNAKLAR

- Babacan SS: İnsan Seksüalitesinin Kültürel ve Psikososyal Yönleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 11; 131-136, 2003.
- Bayhan SP, Artan İ: Çocuk Gelişimi ve Eğitimi: 2004, İstanbul, Morpa Yayınları.
- Çokar M, Ortaylı N: Üreme Sağlığı: Çokar M, Nalbant H, (Editörler). *Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Cinsel Sağlık Eğitimi*, İstanbul, Uygun Matbaası, 2003, s.90-152.
- Çalışandemir F, Bencik S, Artan İ: Çocukların Cinsel Eğitimi. *Geçmişten Günümüze Bir Bakış Eğitim ve Bilim*, 33; 14-27, 2008.
- Arıkan D, Çelebioğlu A, Tüfekci FG: Çocukluk Dönemlerinde Büyüme Gelişme: Conk Z, Başbakkal Z, Balyılmaz H, Bolışık B (Editörler). *Pediatric Hemşireliği*, 1.Baskı, Ankara, Akademisyen Tıp Kitapevi, 2013, s.53-66.
- Eser M, Çeliköz N: Impacts of parental attitude towards sexual identity development on child's sexual identity development. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1; 1408-1413, 2009.
- Golombok S, Rust J, Zervoulis K, Croudace T, Golding J, Hines M: Developmental trajectories of sex-typed behavior in boys and girls: a longitudinal general population study of children aged 2.5-8 years. *Child Dev*, 79; 1583-1593, 2008.
- Haktanır G: Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular: Oktay ve Unutkan (Editörler). *Çocuk Cinselliği*, İstanbul, Morpa Yayınları, 2005, s.147-162.
- İSTEK: Cinsel Eğitim.: *PDR Bülteni* 2014-2015;4, www.istek.k12.tr
- James SR, Ashwill JW, Draske SC: Nursing Care of Children: *Principles & Practice*, Second Edition, Pennsylvania, W.B. Saunders Company, 2002, s.154-199, 206-207.
- Kesebir S, Kavzoğlu SÖ, Üstündağ MF: Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3; 321-342, 2011.
- Kılıç K, Çene NE, Ocaktürk Y: Çocuklarda Cinsel Gelişim ve Ailelere Öneriler http://www.maltepedumlupinar.k12.tr/pdr/pdr_10_12.pdf, 2012
- Martin CL, Ruble DN: Patterns of gender development. *Annu Rev Psychol*, 61;353-381, 2009.
- Moller B, Schreier H, Li Alice, Romer G: Gender identity disorder in children and adolescents.: *Curr Probl Pediatr Adolesc Health Care*, 39; 117-143, 2009.
- Özdemir O, Özdemir PG, Kadak PT, Nasıroğlu S: Kişilik Gelişimi.: *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4; 566-589, 2012.
- Özsungur B: Cinsel Kimlik Gelişimi ve Cinsel Kimlik Bozukluğunda Psikososyal Değişkenler: Gözden Geçirme.: *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17; 163-174, 2010.
- Ozturk MO: Cinsel Uyum Sorunları. *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*, 8. Baskı, Ankara, Tuna Matbaacılık, 2001, s:443-462.
- Özbay Y: Gelişim ve Öğrenme psikolojisi. *Araştırma-Kuram-Uygulama*, 3.Baskı, Trabzon, İber Matbaacılık, 2002, s:51-59.
- Quinn PC, Yahr J, Kuhn A, Slater AM, Pascalis O: Representation of the gender of human faces by infants: a preference for female. *Perception*, 31; 1109-1121, 2002.
- Potts NL, Mandelco BL (Eds.), *Pediatric Nursing: Caring for Children and Their Families (3rd ed.)*. Canada. Delmar Cengage Learning. (2007)
- Ruble DN, Taylor LJ, Cyphers L, Greulich FK, Lurye LE, Shrout PE: The role of gender constancy in early gender development. *Child Dev*, 78; 1121-1136, 2007.
- SIECUS (Sexuality Information and Education Council of the United States), 2001
- Senemoğlu N: Gelişim Öğrenme ve Öğretim. *Kuramdan Uygulamaya*, 3. Baskı, Ankara, Gazi Kitap evi, Başak Matbaası, 2005, s:78-80.
- Sezer Ö: Ergenlerin kendilik algılarının anne baba tutumları ve bazı faktörlerle ilişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1; 1-19, 2010.
- Taşçı, A. (2003). (3. bs.). *Cinsel eğitim*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- TC. Milli Eğitim Bakanlığı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Cinsel Gelişim, 2013, Ankara.
- Tuğrul B, Artan İ: Çocukların Cinsel Eğitimi ile ilgili Anne Görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20; 141-149, 2001.
- Tuzcuoğlu N, Tuzcuoğlu S: Anne, Ben Nasıl Doğdum?. *Çocuğun Cinsel Eğitimi*, 2. Baskı, İstanbul, Morpa Kültür Yayınları, 2004,
- Wong DL, Hockenberry MJ: *Nursing care of infants and children*. (7th ed.). The C.V.Mosby Company, Missouri, 2003, s; 591-647, 806-807.
- Yiğit, R: *Çocukluk dönemlerinde büyüme ve gelişme*, (1. baskı), Sistem Ofset, Ankara, 2009, s; 115-171.
- Zosuls KM, Ruble DN, Tamis-LeMonda CS, Shrout PE, Bornstein MH, Greulich FK: The acquisition of gender labels in infancy: implications for sex-typed play. *Dev Psychol*, 45; 688-701, 2009.
- Bozdemir N, Özcan S: Cinsellik ve cinsel sağlığa genel bakış. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 5; 37-46, 2011.